УДК 378

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2\(2\)-32-42](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2(2)-32-42)

Вдовіна Олена Олександрівна кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Першотравневий проспект 24, м. Полтава, 36011, тел.: (093) 455-09-89, e-mail: svitljahok@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3770-125X>

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ КОМУНІКАЦІЙ» ДЛЯ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ, БІБЛІОТЕЧНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ

Анотація. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті закріпила положення про те, що підготовка конкурентоспроможних фахівців є центральним завданням модернізації освіти, провідним принципом державної освітньої політики. Важливим аспектом професійної діяльності кожного фахівця є постійне поповнення й оновлення знань. Обсяг інформації, необхідний для плідної роботи за фахом, непининно зростає. Вивчений матеріал швидко втрачає актуальність і потребує оновлення. Тому навчання, орієнтоване лише на запам'ятовування, не може задовольнити сучасні вимоги до фахівця. Першочерговою є проблема формування таких якостей людини, які дають можливість самостійно засвоювати нову інформацію, розвивати вміння та навички, необхідні для виконання діяльності на високому професійному рівні. Тому вітчизняна модель професійної підготовки, яка була спрямована в основному на передачу молодому спеціалістові необхідних знань, умінь і навичок, втрачає свою значущість [1]. Сьогодні при викладанні кожної навчальної дисципліни, у тому числі й «Соціологія комунікацій», у закладах вищої освіти України широко використовуються як традиційні, так і нетрадиційні методи навчання. Жодним чином не відмовляючись від традиційних методів навчання у вищій школі, все частіше використовують нетрадиційні методи, оскільки вони більше активізують студентів, розвивають їхні індивідуальні здібності, ерудицію й уяву, сприяють діалогові між викладачем і студентами, виявленню часом суперечливих проблем. У статті зроблена спроба проаналізувати особливості викладання дисципліни «Соціологія комунікацій» для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» на прикладі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Розкрито специфіку проведення практичних занять, у тому числі за допомогою платформи дистанційної освіти Moodle, зосереджена увага на доцільності візуалізації матеріалу за допомогою мультимедійних технологій, проаналізовано важливість та значущість поєднання різних підходів при проведенні занять з дисципліни «Соціологія комунікацій».

Ключові слова: навчальна дисципліна, соціологія комунікацій, особливості викладання навчальної дисципліни, методика викладання.

Vdovina Olena Oleksandrivna PhD of Social Communication, Associate professor department of ukrainian studies, culture and documentation, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Pershotravnevyyi Ave. 24, Poltava, 36011, tel.: (093) 455-09-89, e-mail: svitljahok@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3770-125X>

FEATURES OF TEACHING THE EDUCATIONAL DISCIPLINE "LIBRARY SCIENCE AND BOOK STUDIES" FOR SPECIALISTS IN INFORMATION, LIBRARY AND ARCHIVAL AFFAIRS

Abstract. The National Doctrine for the Development of Education of Ukraine in the 21st Century established the provision that the training of competitive specialists is the central task of modernizing education, the leading principle of State educational policy. An important aspect of the professional activity of each specialist is the constant replenishment and renewal of knowledge. The amount of information necessary for fruitful work in the specialty is constantly growing. The material studied quickly loses relevance and requires updating. Therefore, memorization-only training cannot meet the modern requirements of a specialist. The primary problem is the formation of human qualities that allow you to independently learn new information, develop the skills and skills necessary to perform activities at a high professional level. Therefore, the domestic model of vocational training, which was aimed mainly at transferring the necessary knowledge, skills and skills to the young specialist, loses its significance [1]. Today, in the teaching of each academic discipline, including the Sociology of Communications, both traditional and non-traditional teaching methods are widely used in higher education institutions in Ukraine. In no way abandoning traditional methods of higher education, they are increasingly using non-traditional methods, as they more activate students, develop their individual abilities, erudition and imagination, promote dialogue between the teacher and students, and identify sometimes contradictory problems. The article attempts to analyze the features of teaching the discipline "Sociology of Communications" for students of specialty 029 "Information, Library and Archival Business" using the example of the National University "Poltava Polytechnic named after Yuri Kondratyuk." The specifics of conducting practical classes, including with the help of the Moodle remote education platform, focuses on the feasibility of visualizing the material using multimedia technologies, analyzed the importance and significance of a combination of different approaches when conducting classes in the discipline "Sociology of Communications."

Keywords: educational discipline, sociology of communications, peculiarities of teaching of educational discipline, teaching methodology.

Постановка проблеми. Аналіз різноманітних аспектів підготовки фахівців з інформаційної, архівної та бібліотечної справи (далі – ІБАС) неодноразово

ставали об'єктами досліджень науковців, проте проблема цілісного дослідження особливостей викладання окремих дисциплін, що вивчаються здобувачами вищої освіти спеціальності ІБАС, «Соціологія комунікацій» зокрема, ще не було предметом спеціального дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Свої праці дослідженню теоретичних аспектів професійної підготовки фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи присвятили О. Карпенко, Л. Кисельова, Н. Кушнарченко, С. Кулешов, Ю. Палеха, І. Прокопенко, І. Петрова, М. Слободяник та ін. Окремі аспекти формування науковометодичного забезпечення навчального процесу досліджені у працях Я. Болюбаша, О. Дубасенюка, В. Козакова, В. Харабета, Г. Шемелюка, Г. Гребенюка та інших [4]. Ефективність методів навчання у викладанні соціології в системі вищої знаходиться у колі наукових зацікавлень українських та російських вчених: Р. Руденка, В. Воловича, В. Лавриненка, С. Шаронової [1].

Мета статті – дослідження специфіки та особливостей викладання вибіркової дисципліни «Соціологія комунікацій» фахівцям спеціальності ІБАС.

Виклад основного матеріалу. Суспільна потреба у фахівцях з інформаційної діяльності є свідченням поширення в університетах України підготовки молодих кадрів за спеціальністю ІБАС [5]. Здійснивши інтернет-моніторинг офіційних веб-сайтів закладів вищої освіти (далі – ЗВО) в Україні можемо зробити висновок, що нині близько 40 освітніх установ готують фахівців спеціальності ІБАС, зокрема:

- Приватний заклад вищої освіти "Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова";
- Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут";
- Рівненський державний гуманітарний університет;
- Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка";
- Національна металургійна академія України;
- Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу;
- Українська академія друкарства;
- Західноукраїнський національний університет;
- Національний авіаційний університет;
- Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет";
- Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського;
- Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв;
- Державний університет "Одеська політехніка";
- Маріупольський державний університет;
- Національний університет "Острозька академія"
- Національний транспортний університет
- Заклад вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

- Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
- Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти "Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна" Вінницький соціально-економічний інститут
- Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти "Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна" Вінницький соціально-економічний інститут
- Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти "Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна" Луцький інститут розвитку людини
- Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти "Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна" Білоцерківський інститут економіки та управління
- Приватний вищий навчальний заклад "Київський університет культури"
- Харківська державна академія культури
- Рівненський державний гуманітарний університет
- Національний транспортний університет

Щорічно високий конкурс абітурієнтів на підготовку бакалаврів спостерігається у Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Цікавою й багатою є історія підготовки фахівців гуманітарного профілю університету, яка своїм корінням сягає років здобуття Україною незалежності. Необхідність реалізації Закону УРСР «Про мови...» в навчально-виховному й науково-дослідницькому процесі закладу вищої освіти (далі – ЗВО) зумовила рішення вченої ради та наказ ректора № 61 від 24 січня 1991 року про створення однієї з перших серед вищих технічних навчальних закладів України кафедри українознавства та гуманітарної підготовки.

У 2012-2013 навчальному році кафедра стала випусковою за напрямом підготовки «Документознавство та інформаційна діяльність» (з 2015 року відповідно до Постанови Кабінету міністрів України № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», – за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа») освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр і була перейменована у кафедру українознавства, культури та документознавства (далі – УКД). У 2017 році кафедра успішно пройшла акредитацію магістерської, а у 2021 – бакалаврської освітньої програми «Документознавство та інформаційна діяльність» [6].

Заслуговує на увагу й той факт, що кафедра УКД у царині науково-дослідницької роботи працює над комплексною науковою темою «Духовна культура України, Полтавщини (XIX-XX ст.)», а також над темою, що відповідає її профілю як випускової, – «Документно-інформаційні комунікації в умовах сучасних глобалізаційних викликів». Щорічно кафедрою проводяться наукові й науково-практичні конференції, круглі столи відповідної тематики – від

регіональних до Всеукраїнських. Зокрема, з 2015 року кафедрою започатковано проведення щорічної Всеукраїнської науково-практичної Internet-конференції «Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи». До участі у наукових заходах активно долучаються й студенти спеціальності ІБАС, які під керівництвом науково-педагогічних працівників кафедри готують доповіді та презентації своїх матеріалів. Високий рівень практичної підготовки фахівців забезпечується розвиненою інфраструктурою навчального закладу, досвідченими викладачами, наявністю спеціалізованих кабінетів, комп'ютерних лабораторій, наявністю відповідного програмного забезпечення [6].

«Соціологія комунікацій» - важлива складова підготовки бакалаврів в системі вищої освіти та вибірковий компонент освітньо-професійної програми, що входить до циклу дисциплін професійної підготовки здобувачів освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». «Соціологія комунікацій» достатньо молода дисципліна, яка віддіповідає потребам часу — вивчення комунікаційних процесів, які займають одну з домінуючих позицій в житті сучасної людини. Саме ця дисципліна посідає важливе місце в системі соціологічних наук. Теоретичне значення цієї галузі пов'язане з такими питаннями методологічного характеру, як термінологія, критерії відбору методик, методів і способів обробки інформації, інтерпретація та розуміння вербальної і невербальної знакової інформації, ефективність результатів комунікації в цілому [2]. Саме тому, метою вивчення дисципліни є надання студентові суми знань, яка б дозволила йому простежити шлях розвитку бібліотеки та книги з часу виникнення, визначити їх функції на кожному етапі розвитку, місце в системі сучасних комунікацій та засобів масової інформації, зв'язок з іншими гуманітарними науками. Дисципліна передбачає широку загальнотеоретичну підготовку студентів. Для ретельного аналізу особливостей викладання, вважаємо за доцільне проаналізувати робочу програму навчальної дисципліни. Загальна кількість годин, що відводиться на вивчення – 120 (4 кредити ЕКТС), з яких:

- лекції – 22 год;
- практичні – 22 год;
- самостійна робота студентів – 78 год.

Усі форми навчального процесу є взаємозалежними, взаємозв'язаними, логічно послідовними [6]. Таким чином, співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить – 42/78.

Лекційна форма викладання має значні переваги, які полягають у безпосередньому впливі лектора на велику кількість студентів одночасно, ефективності засвоєння матеріалу, можливості формування світогляду та переконання тощо.

Для цього необхідно дотримуватися універсальних вимог до проведення лекційних занять, що полягають у:

- 1) науковості, систематичності викладення матеріалу;
- 2) логічності цілей і задач вивчення матеріалу, організації змісту;

3) доступності, ясності, об'єктивності і послідовності у викладу матеріалу;
4) активізації пізнавальної діяльності студентів шляхом проблемності викладення навчального матеріалу, апеляції до безпосередніх інтересів аудиторії тощо;

5) уніфікації у використанні термінології і позначень.

Практичні заняття є необхідними складовими навчального процесу, що спонукають студентів самостійно засвоювати знання [6]. Самостійна робота студентів передбачає відпрацювання лекцій, підготовку й активну участь студентів у практичних заняттях, після вивчення та конспектування літератури й джерел, підготовки до заліку, контрольних робіт тощо. Вивчається здобувачами в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» на 2 курсі впродовж 1 семестру. Засобом діагностики результатів навчання є залік.

Програма охоплює систему компетентностей та програмні результати навчання, які чітко виявляють орієнтацію підготовки майбутніх фахівців як професіоналів з високим рівнем володіння інформаційними технологіями.

Програмні результати навчання виявляються у сформованих у студентів здатностях щодо:

- абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- застосовування знань у практичних ситуаціях;
- застосування знань та розуміння предметної області та професійної діяльності;
- спілкування державною мовою як усно, так і письмово;
- використання інформаційних і комунікативних технологій;
- пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- оцінки та забезпечення якості виконуваних робіт;
- роботи у команді;
- спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань);
- забезпечення відбору, аналізу, оцінки, систематизації, моніторингу, організації, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах;
- використання методів систематизації, пошуку, збереження, класифікації інформації;
- використання сучасних прикладних комп'ютерних технологій та програмного забезпечення, мережових та мобільних технологій для вирішення професійних завдань;
- підтримки ділової комунікації з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформації;
- здійснення аналізу та застосування різноманітних комунікаційних технологій, а також комплексних комунікаційних технологій;
- роботі в операційній системі Windows, у локальній та глобальній комп'ютерній мережах;

– застосовуванні прикладного програмного забезпечення, зокрема, текстових редакторів, електронних таблиць [7].

Програмою передбачено, що у результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціологія комунікацій» студент повинен знати:

- можливості використання інформаційних і комунікативних технологій;
- способи пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- основні теоретичні моделі і методи дослідження, що описують соціальну дію, соціальне сприйняття, комунікацію і взаємодію на макро- і мікрорівнях;
- методологічні основи соціологічного дослідження, основні методи збору та аналізу соціологічної інформації;

- базові напрямки дослідження комунікації з використанням соціологічного інструментарію;

- теоретичні основи концепції інформаційно-комунікаційного суспільства;
- основні поняття і концепції соціології комунікації;
- основні закономірності перебігу комплексних соціальних процесів і механізми функціонування основних соціальних спільнот;

уміти:

- впроваджувати й використовувати комунікаційні технології в соціальних системах; узагальнювати, аналізувати й синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній з її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням;

- використовувати знання технічних характеристик, конструкційних особливостей, призначення і правил експлуатації комп'ютерної техніки й офісного обладнання для вирішення технічних завдань;

- кваліфіковано використовувати типові комп'ютерне та офісне обладнання;
- здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань;

- застосовувати сучасні методики й технології автоматизованого опрацювання інформації;

- використовувати електронні інформаційні ресурси;
- оцінювати результати діяльності та відстоювати прийняті рішення;
- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою;

- використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва;

- приймати обґрунтовані управлінські та технологічні рішення;
- бути відповідальним, забезпечувати ефективну співпрацю в команді;
- використовувати основні теоретичні положення соціології комунікації для аналізу комунікативних процесів, що відбуваються в суспільстві;

- визначати роль комунікативних процесів в забезпеченні ефективного функціонування суспільства сучасного типу;

- виробляти, відбирати, обробляти і аналізувати дані про соціальні процеси і соціальні спільноти;

- застосовувати відповідні інструменти для конкретного дослідження методів збору та аналізу даних, врахування їх обмежень, оцінювати якість (валідність і надійність) соціологічної інформації [9].

Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістових модулів:

1. Змістовий модуль 1. «Соціологія комунікації як галузь соціологічної науки», у рамках якого виділені 5 тем лекційних занять:

- Тема 1. Соціологія комунікацій як галузь соціологічного знання.
- Тема 2. Основні теорії соціальної комунікації.
- Тема 3. Комунікативні системи
- Тема 4. Рівні комунікації.
- Тема 5. Міжособистісна комунікація.

Змістовий модуль 2. Галузеві соціології.

- Тема 6. Соціальна система масової комунікації.
- Тема 7. Форми, формати і види масової комунікації.
- Тема 8. Прагматичний аспект масової комунікації.

Значну роль у підготовці фахівців спеціальності ІБАС при вивченні дисципліни «Соціологія комунікацій» відіграє самостійна робота студентів. На першому занятті з дисципліни викладачем надається на розгляд студентів орієнтований перелік тем для підготовки рефератів та презентацій, проте зазначається, що вибір теми та її формулювання залишається правом вибору студента. Цей же перелік тем для зручності студентів розміщений і на платформі дистанційної освіти Moodle в оболонці дисципліни «Соціологія комунікацій» та є вільний до завантаження.

Ефективним інструментом для опанування категоріального апарату дисципліни вбачається і робота з глосарієм. Для цього, наприкінці кожного лекційного заняття студентам пропонується по пам'яті написати у кінці конспекту перелік термінів, які вони запам'ятали з заняття. Для більш глибокого опанування дисципліни та ознайомлення з новими термінами студентам пропонується робота з глосарієм на платформі дистанційної освіти (глосарій на платформі наповнюється викладачем відповідно до тематики занять).

У процесі викладання дисципліни використовуються також і інші методи, ефективність яких є підтверджена. Одним із таких цікавих методів є також метод «Добрий ранок», який полягає у тому, що студенту, який запізнився на заняття пропонується пояснити причину свого спізнання використовуючи соціологічні терміни.

Важливу роль в опануванні дисципліни та набутті знань відіграють також нестандартні форми проведення практичних занять. Зі студентами спеціальності ІБАС Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» практичні заняття часто проводяться у формі хакатонів, диспутів, дебатів, круглих столів. Використовуються також методи «мозкового штурму», «дерева рішень» та ділової гри.

Заслуговує на увагу й процес вивчення дисципліни студентами в умовах карантинних обмежень. Пандемія коронавірусу змусила усі ЗВО перейти на

дистанційне навчання. Опанування навчального матеріалу реалізується двома шляхами:

1. Проведення лекційних та практичних занять за допомогою систем відеоконференцзв'язку Zoom;

2. Проведення практичних занять та самостійної роботи студентів із використанням платформи дистанційної освіти Moodle, доступ до якої відбувається за допомогою переходу через офіційний сайт університету шляхом введення власного логіну та паролю.

На початку навчального року студенти приєднуються до оболонок дисциплін, що вивчатимуть та автоматично отримують доступ до усіх матеріалів розміщених в оболонці дисципліни. Курс «Соціологія комунікацій» на платформі Moodle містить:

1. Робочу навчальну програму дисципліни,
2. Сілабус,
3. Глосарій дисципліни,
4. Текстові документи до усіх лекційних занять,
5. Презентації у форматі PowerPoint до усіх лекцій,
6. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни,
7. Плани семінарських занять,
8. Теми для підготовки рефератів та презентацій,
9. Перелік тем для самостійного вивчення студентами,
10. Перелік рекомендованої літератури до курсу,
11. Тестові завдання для міжсесійного контролю знань,
12. Заліковий тест (на випадок дистанційного проведення сесії),
13. Тестові завдання до кожної теми,
14. Відеоуроки та допоміжні відеоматеріали.

Усі вище перераховані матеріали доступні (для перегляду та завантаження) зареєстрованим студентам 24/7. Здобувачі з задоволенням переглядають відео, що підвантажено на платформу та віддають перевагу електронним конспектам лекцій над паперовими.

Проведення тестувань на платформі дистанційної освіти дає змогу викладачеві формувати пакети тестових завдань за конкретною темою, модулем чи курсом; завантажувати питання нові чи з бази питань; формулювати питання закритого чи відкритого типу, есе чи питання із встановленням відповідності або ж питання типу правильно/неправильно. Викладач на власний розсуд та з огляду на кількість пройденого матеріалу може регулювати тривалість часу на виконання завдань, кількість спроб на проходження тощо. Вигляд оболонки навчальної дисципліни на дистанційній платформі зображено на рис.1. та рис. 2.

Рис.1 Оболонка навчальної дисципліни «Соціологія комунікацій» на платформі дистанційної освіти Moodle

Рис.2 Заліковий тест з дисципліни «Соціологія комунікацій» на платформі дистанційної освіти Moodle

Висновок. Підсумовуючи вище викладене можна зробити висновок, що особливості викладання дисципліни «Соціологія комунікацій» для студентів спеціальності ІБАС полягають у: використанні мультимедійних засобів для візуалізації матеріалу, збільшенні кількості годин практичних занять у порівнянні з лекційними, застосуванні нестандартних форм проведення практичних занять, опрацювання матеріалу за допомогою платформи дистанції освіти Moodle. Вважаємо, що такий підхід до викладання дисципліни дає можливість майбутнім випускникам краще засвоїти матеріал, набуті необхідних знань та компетенцій та, зрештою, бути конкурентоспроможними та затребуваними на ринку праці.

Література:

1. Шостак І. Особливості викладання соціології у системі вищої освіти. URL: https://eprints.oa.edu.ua/1371/1/shostak_12069_5.pdf (дата звернення 5.08.2021).
2. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Соціологія комунікацій» (для бакалаврів). URL: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/manuals/7a160de3afbe4c5b9e6d878813cab01a.pdf> (дата звернення 5.08.2021)
3. Брюховецька О. Застосування нетрадиційних семінарських занять при підготовці студентів зі спеціальності «психологія». URL: <https://cutt.ly/yv0E3xz> (дата звернення 5.08.2021)
4. Кухтяк О. Концептуальні засади науково-методичного забезпечення підготовки фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/911150.pdf> (дата звернення 5.08.2021)
5. Пелешишин А., Комова М., Вовк Н. Дидактичний досвід підготовки фахівців з інформаційної діяльності. URL: <https://cutt.ly/6v1RwoO> (дата звернення 5.08.2021)
6. Офіційний сайт Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». URL: <https://nupp.edu.ua/page/naukovo-doslidna-diyalnist-kafedri-ukrainoznavstva-kulturi-ta-dokumentoznavstva.html> (дата звернення 5.08.2021)
7. Робоча навчальна програма з дисципліни «Книгознавство». URL: https://ij.kubg.edu.ua/images/phocagallery/Podii2020/iba_docx/Knygoznavstvo.pdf (дата звернення 5.08.2021)
8. Карпенко О. Методика викладання документознавства як фундаментальної навчальної дисципліни в підготовці фахівців-документознавців. URL: [file:///D:/Downloads/gumc_2007_2_18%20\(1\).pdf](file:///D:/Downloads/gumc_2007_2_18%20(1).pdf) (дата звернення 5.08.2021)
9. Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія комунікацій». URL: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=1955> (дата звернення 5.08.2021)

References:

1. Shostak I. Osoblyvosti vykladannia sotsiolohii u systemi vyshchoi osvity. Retrieved from https://eprints.oa.edu.ua/1371/1/shostak_12069_5.pdf [in Ukrainian].
2. Metodychni materialy shchodo zabezpechennia samostiinoi roboty studentiv z dystsypliny «Sotsiolohiia komunikatsii» (dlia bakalavriv). Retrieved from <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/manuals/7a160de3afbe4c5b9e6d878813cab01a.pdf> [in Ukrainian].
3. Briukhovets'ka O. Zastosuvannia netradytsijnykh seminar's'kykh zaniat' pry pidhotovtsi studentiv zi spetsial'nosti «psykholohiia». Retrieved from <https://cutt.ly/yv0E3xz> [in Ukrainian].
3. Kukhtyak O. Kontseptual'ni zasady naukovo-metodychnoho zabezpechennia pidhotovky fakhivtsiv informatsijnoi, bibliotechnoi ta arkhivnoi spravy. Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/911150.pdf> [in Ukrainian].
4. Peleschyshyn A., Komova M., Vovk N. Dydaktychnyj dosvid pidhotovky fakhivtsiv z informatsijnoi diial'nosti. Retrieved from <https://cutt.ly/6v1RwoO> [in Ukrainian].
5. Ofitsijnyj sayt Natsional'noho universytetu «Poltavs'ka politekhnika imeni Yuriia Kondratiuka». Retrieved from <https://nupp.edu.ua/page/naukovo-doslidna-diyalnist-kafedri-ukrainoznavstva-kulturi-ta-dokumentoznavstva.html> [in Ukrainian].
6. Robocha navchal'na prohrama z dystsypliny «Knyhoznavstvo». Retrieved from: https://ij.kubg.edu.ua/images/phocagallery/Podii2020/iba_docx/Knygoznavstvo.pdf [in Ukrainian].
7. Karpenko O. Metodyka vykladannia dokumentoznavstva iak fundamental'noi navchal'noi dystsypliny v pidhotovtsi fakhivtsiv-dokumentoznavtsiv. Retrieved from [file:///D:/Downloads/gumc_2007_2_18%20\(1\).pdf](file:///D:/Downloads/gumc_2007_2_18%20(1).pdf) [in Ukrainian].
8. Robocha prohrama navchal'noi dystsypliny «Sotsiolohiia komunikatsii». Retrieved from <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=1955> [in Ukrainian].